

Mustafa Suphi ve Yoldaşlarını Kim Öldürdü?

Önsöz

-ta ata aa ta ta ha ta tta ta

tarih

sınıfların

mücadelesidir

1921

kanunisanı 28

karadeniz

burjuvazi

biz

on beş kasap çengeline sallanan

on beş kesik baş

yoldaş

bunların sen

isimlerini aklında tutma

fakat

28 kanunisanıyı unutma!

“siyah gece

“beyaz kar

“rüzgâr

“rüzgâr.”

trabzondan bir motor açılıyor

sa-hil-de-ka-la-ba-lık!

motörü taşıyorlar

son perdeye başlıyorlar!

burjuva kemal'in omuzuna binmiş
kemal kumandanın kordonuna
kumandan kahyanın cebine inmiş
kahya adamlarının donuna
uluyorlar

hav... hav... hak... tü

yoldaş unutma bunu burjuvazi
ne zaman aldatça bizi

böyle haykırır:

– hav...hav...hak...tü

– gördün mü ikinci motörü?

– içinde kim var?

– arkalarından gidiyorlar.

– ikinci motör birinciye yetişti

– bordoları bitişti

– motörler sarsılıyor

– dalgalar sallıyor sallıyor dalgalar.

– hayır

iki motörde iki sınıf çarpışıyor

– biz onlar!

– biz silahsız onlar kamalı

– tırnaklarımız

– kavga son nefese kadar

– kavga

– dişlerimiz ellerini kemiriyor

kamanın ucu giriyor

– girdi...

– yoldaşlar, ey!

artık lüzum yok fazla söze:

bakın göz göze

– karadeniz

on beş kere açtı göğsünü,

on beş kere örtüldü.

onbeşlerin hepsi

bir komünist gibi öldü.

Nazım Hikmet

Mustafa Suphi ve yoldaşlarının katline dair hiçbir belge, hiçbir söz, hiçbir görsel Nazım Hikmet'in 1923'te Moskova'da kaleme aldığı bu dizelerdeki tasvir kadar etkileyici olamaz. Yıllar geçse de şair, dizelerini okuyan herkesi, iki sınıf, iki dünya görüşü arasında karar vermeye davet etmekte.

Yeni baskısını elinizde tuttuğunuz, ilk defa 2008'de yayımlanan *Mustafa Suphi ve Yoldaşlarını Kim Öldürdü?* kitabının çalışmalarına 2004'te başlamıştım. Amacım bu kitapta –suya atılan taşın oluşturduğu halkalar misali- bir dizi sorunu tartışmaktı.

Dünyayı Fethetmek mi?

1848'de Marx ve Engels'in kaleme aldıkları *Manifesto* ile tohumu atılan komünizmin 150 küsur yıllık tarihinde enternasyonalizm, başından beri her zaman komünizmin temel bir ilkesi olduğu halde maalesef, dünya komünist hareketinde kimi zaman, özünden koparılarak hatalı okunmuş ve pratiğe aksettirilmiştir. Bu kitabın teorik gıdasını aldığı, 1980'lerin başında yayınlanan *Dünyayı Fethetmek mi?* [\[1\]](#) adlı eserinde Bob Avakian, "Nihai ve genel anlamda, dünya arenası, tek bir ülkedeki devrim açısından bile, özellikle de bir dünya sömürü sistemi olan bu kapitalist emperyalizm çağında neden en belirleyici olandır ve bu anlayış, tek tek ülkelerde veya

dünya ölçeğinde devrime yaklaşımların bir parçası haline nasıl getirilmelidir?" sorusu üzerinde durmakta ve günümüzde "enternasyonalizmin maddi temelini daha ileri bir tahlilini yapmaktadır." Bu çılgın açıcı eserinde, "komünist hareketin tarihindeki yanlış, eğilimlerin, özellikle de milliyetçiliğe -belli bir ülkedeki mücadeleyi, komünizmi hedefleyen tüm dünya devrim mücadelesinden ayırmaya ve hatta onun üstüne çıkarmaya-yönelik eğilimin kapsamlı bir eleştirisini yapan Avakian, hem Sovyetler Birliği'nde hem de Çin'de henüz bu ülkeler sosyalist iken, bu eğilimin kendisini nasıl gösterdiğini ve bu eğilimin daha geniş, bir şekilde komünist hareket üzerindeki etkisini incelemektedir ki buna, diğer ülkelerdeki devrimci mücadeleleri mevcut sosyalist ülkenin (ilk olarak Sovyetler Birliği ve daha sonra Çin'in) yedek'i haline getirmeye yönelik girişimler de dahildir." [2]

Avakian'ın yukarıdaki tespitleri, Mustafa Suphi ve Yoldaşlarını Kim Öldürdü? kitabının ilham kaynağı olmuştur. Komünistlerin geçmiş hatalarının nerelerden kaynaklandığına bakmak ve onları hem tekrar etmemek -bu hatalardan kopuşu hayata geçirmek- hem de bu hataları bugün bilinçlice kullananlara karşı gelmek için bu satırlar, benim açımdan adeta bir işaret fişegi gibidir. Zira yaptığım okumalar, Mustafa Suphi ve yoldaşlarını ölüme götüren en tayin edici sebebin, bir yanıla onların esasen kopamadıkları milliyetçi ideoloji ve İkinci Enternasyonal'in Sosyal Demokrat'larından devralınan bir siyasi çizgi olduğunu, diğer bir yanıla da dünyanın ilk sosyalist ülkesi olan Sovyet Rusya'nın devrimci ideolojisi ile diplomasisinin birbirleriyle çelişkili, çatışmalı halinden kaynaklandığını gösteriyordu. Kitabın birinci bölümünde bunu bütün açıklığıyla tartıştım ve ispatladım.

Öte yandan Mustafa Suphi ve O'nun önderliğindeki TKP'ye dair yaptığım bütün eleştirilerime rağmen kitabın ikinci bölümünde, şairin "iki motörde iki sınıf çarpışıyor" diye tasvir ettiği yerde, pek tabii ki tartışmasız taraftarı olduğum Mustafa

Suphi ve yoldaşlarının Kars'ta başlayıp Trabzon'da biten kanlı seyahatlerini gün gün yeniden kurguladım. Ankara'nın sevk ve idaresinde, yerel kumandanından valisine, İttihatçısından İslamcısına kadar kimlerin bu cinayete ortak olduklarını gösterdim.

Velhasıl, kitabın iki bölümünde de çelişkileri ve tarihsel olayları **komünist bilimin** zaviyesinden bakarak ele almaya ve yorumlamaya çalıştım. Evet, doğru okudunuz. Komünist bilimden bahsediyorum. Zira Avakian'ın da dediği gibi, *“Komünizm bir inanç, bir felsefe veya doğru/yanlış (yani öznel olan, bilimsel olmayan) bir ideoloji değildir, nihayetinde belli belirsiz, bilimsel bir yönleme ve yaklaşıma karşı olan bir şey değildir. Temel olarak ve esasen, insanın toplumsal gelişimini ve olası gidişatını analiz etmek ve sentezlemek için gerekli olan bilimsel bir yöntem ve yaklaşımdır.”* [\[3\]](#)

Gerek burjuva toplumdaki eğitim sisteminde (ilk, orta, lise ve üniversite müfredatında) bir bilim olarak komünizme yer verilmediği, gerekse de “komünistlerin” komünizmi bir bilim olarak değil de, bir tür felsefe, siyaset olarak gördüğü bir dünyada komünizmin bir bilim olduğundan bahsedilmesi doğal olarak okuyucuya “tuhaf” gelecektir. 0 yüzden *Yenikomunizm.com*'un yazarlarından Rajko Tomas'ın şu saptamasını paylaşmak isterim:

“Bir bilim olarak komünizm... hakikatin yoğun bir ifadesidir. Bir bilim olarak komünizmin bir araştırma nesnesi vardır. Bu araştırmada izlediği belirli bir yöntemi vardır ve bu sayede hareket halindeki maddeyi olduğu şekliyle açığa çıkartır ve bunu dönüştürme sürecine aktarır. Bütün hipotezlerinin ve bilimsel teorinin çekirdek unsurlarının gözlem ve toplumsal tecrübeler ile test edilmesi süreci vardır. Tüm bilimlerde olduğu gibi komünizm bilminde de öznel yargılara ve genellemelere yer yoktur. Kanıta ve nesnel gerçekliğe dayalı devamlı olarak işleyen bir süreç vardır. Olguları analiz ederken kullandığı kavramlaştırmaları ve spesifik ifade biçimleri vardır. İç tutarlılığı yüksek, akla dayalı, mantıklı

argümanlar ile bulguların ifade edilmesi süreci vardır. Komünizm bilimi, yanlışlanabilirlik kriterinden muaf, farklı türden bir bilim veya yarı bilim gibi bir şey değildir. Bununla birlikte, Comte'un pozitivizminin problemleri ve Karl Popper gibilerin bilim adına açık ideolojik saldırıları [4] ile itibarsızlaştırılan 'bilimin topluma uygulanması' kritik meselesi, esasen bir bilim olarak komünizmin en önemli özelliklerinden biridir." [5]

İbrahim Kaypakkaya'nın Bilimsel Cüreti

Elinizdeki çalışmanın bir başka ilham kaynağı da İbrahim Kaypakkaya'nın Türkiye'nin yakın tarihine dair yaptığı saptamalar olmuştur. Kaypakkaya -bugün artık Nasyonal Sosyalist bir harekete evrilmiş olan- "Şafak Revizyonizmi"ne karşı kaleme aldığı eserinde, evvela Mustafa Suphi ve onun önderliğindeki Türkiye Komünist Partisi'ne ısrarla sahip çıkar ve daha sonra da, "**TKP'nin doğru bir politikası yoktu. TKP, doğru bir çizgi izleyebilseydi, uzun süreli savaş içerisinde devrimin önderliği ele geçirilebilir, kararsız, tutarsız, korkak burjuvaziyi etkisiz hale getirebilir, halk ordusunu teşkil edebilir, işçi-köylü temel ittifakını ve bu temel ittifak üzerinde halkın birleşik cephesini gerçekleştirebilirdi**" diye yazar. [6]

Kaypakkaya bu son derece bilimsel, cesur ve berrak teorik tahlili elindeki son derece kısıtlı literatürle yapabilmişti. [7] Tabii ki bu tahlilin ardında bütün bir tarihsel tecrübesiyle Uluslararası Komünist Hareket'in -ve özellikle de 60'ların sonu ve 70'lerin başında- içinden geçtiği yol ayrımı ve köklü kopuş yatmaktaydı.

1871'deki Paris Komünü'nden 1917 Ekim Devrimi'ne ve oradan 50'lilerin sonu 60'ların başına dek uzanan koca bir süreçte, Uluslararası Komünist Hareket hem teoride hem de pratikte muazzam başarılar ve eşsiz mesafeler katetmişti. Özetin özeti bunlar, Marx ve Engels'in proletarya diktatörlüğü vurgusu, Engels'in işçi aristokrasisinin doğuşunu işaret edişi;

Lenin'in sınıf mücadelesinin proletarya diktatörlüğüne dek zorunlu sürdürülmesi görevinin altını çizmesi, işçi yığınlarına bilincin dışarıdan, bir öncü tarafından götürülmesi gerektiği, bunun asla işçi ile patron arasındaki dar ekonomik mücadele üzerinden değil, bilakis geniş bir kapitalist toplum eleştirisi üzerinden yapılması gerekliliği, başta işçi sınıfı olmak üzere ezilenlerin kendi burjuvalarının ulusal bayrağına sahip çıkmamaları çağrısı, Ekim Devrimi ile başlayan ve 30'ların ortasına dek sosyalizmin inşasıyla birlikte toplumun tüm alanlarında süren muazzam devrimci coşkuya sahip deneysel tecrübeleri; Stalin'in tek ülkede sosyalizmin neden, nasıl ve niçin sürdürülebilir olduğuna dair yürüttüğü teorik mücadeleler, dünya devriminin stratejik ittifakının bütün ülkelerin işçileri ve ezilen halkları olduğu tespiti, Hitler faşizminin Kızıl Ordu tarafından kati yenilgiye uğratılması; 1960'dan itibaren Mao Zedung'un önderliğinde, Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin başını çektiği modern revizyonizme karşı yürütülen münakaşanın teorik kazanımları gibi hakikaten eşsiz tecrübelerdi.

Ancak yine bu uzun süreçte, tali planda ilkin eğilim daha sonra bir çizgiye dönüşecek ve daha sonra da devrimin karşıtları (revizyonistler) tarafından bilinçlice alınıp kullanılacak türden hatalar da yapılmıştı. Mesela Marx ve Engels'in, proletaryanın ulusun en iyi temsilcileri olduğu; Lenin'in, Rus proletaryasının büyük ulusal gururundan bahsetmesi, sosyalizmin yegane garantörünün elektrifikasyon (sanayileşme) olduğu; Stalin'in sosyalizmde artık sömürücü sınıfların kalmadığı ve kerte kerte komünizme geçildiği, proleterlerin artık elde ettikleri bir takım kazanımları (sendikal ve parlamenter haklar) sonucu anavatanlarını savunmaları gerektiği, sosyalist bir ülkenin çıkarlarıyla dünya devrimi arasında hiçbir çelişki olmadığı, toplumun devrimci transformasyonu yerine insanların değil makinelerin önem kazandığı, materyalizmin değil metafiziğin hakim hale geldiği, insanın düşünce yetisinin, bilimin ve hakikatin önüne "partizanlığın" çıkartıldığı hatalı eğilimler kar topu misali

büyümüş ve 1956'da Sovyetler Birliği'nin başına çöreklenen modern revizyonistler ve onlarla aynı yolda yürümeye karar veren -içlerinde, (Şefk Hüsnü ile başlayıp o yıllarda Zeki Baştımar'ın başını çektiği) TKP'nin de bulunduğu- bir dizi komünist partisince Uluslararası Komünist Hareket'in küf tutmasına neden olmuştu. [\[8\]](#)

Mao Zedung'un önderliği altında Kızıl Çin'de 1966'da başlatılan Büyük Proleter Kültür Devrimi, -her ne kadar tali yanlarıyla bu hataların kiminden kopamasa da- Uluslararası Komünist Hareket'teki bu küflenmeden önemli ölçüde kopmayı başardı. [\[9\]](#) Her şeyden evvel sınıf mücadelesinin proletarya diktatörlüğü altında da devam ettirilmesinin zorunluluğu, buna mukabil komünist hareketin geçmişine eleştirel bakma cüreti, tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de yeni nesil komünistlerin öne çıkmasını teşvik etti. İşte İbrahim Kaypakkaya'nın Türkiye'nin yakın tarihine, Kemalizm'e ve Türkiye Komünist Hareketi'ne dair bahsettiğim bilimsel teorik cüreti ve berraklığı buradan geliyordu. [\[10\]](#)

Yeni Komünizm'den Suphi'ye Bakmak

Bugün, 21. yüzyılda Mao'nun, Kültür Devrimi'nin ve bir bütün olarak Kızıl Çin'in de -1976'da karşı devrimci bir darbe ile kapitalist yolcuların iktidara gelişlerine kadar- tali hatalarının içinde yer aldığı komünizmin 150 yıllık tecrübesi artık Bob Avakian'ın mimarlığında yeni bir senteze, YENİ KOMÜNİZM'e evrilmiştir. [\[11\]](#)

Yeni Komünizm'in temel ve en asli unsuru -ki bu bilimsel yöntem ve yaklaşımdır- bir bilim olarak komünizmin daha fazla geliştirilmesidir. Yeni Komünizm, 150 yıllık komünizmin esas olarak olumlu teorik ve pratik tecrübelerinin, tali planda ise Marksizm'e ters gelen anti bilimsel kritik çelişkilerinden köklü bir kopuşun ama aynı zamanda da teorik atılımların üzerinde yükselmektedir. Bu teorik atılımlardan bazıları şunlardır:

Yeni Komünizm akut olarak gündemine komünist saflardaki “Devrim ve Reform” çelişkisini koyar ve Marx’ın, “*Bu sosyalizm, devrimin sürekliliğini, tüm sınıf ayrılıklarının kaldırılmasına, bu sınıf ayrılıklarının dayandığı tüm üretim ilişkilerinin kaldırılmasına, bu üretim ilişkilerinin karşılığı olan tüm sosyal ilişkilerin kaldırılmasına, bu sosyal ilişkilerin sonucu olan tüm fikirlerin devrimcileşmesine zorunlu geçiş noktası olarak proletaryanın sınıf diktatörlüğünün ilanıdır*” [\[12\]](#) tarihi sözlerini yeniden hatırlatarak, komünistlerin ana hedefine dikkat çeker. Ancak bununla birlikte yeni komünizm, daha alt başlıklarında ise komünist saflarda *bilimsellik karşıtı revizyonizme* denk gelen bir dizi meseleyle cebelleşmeye başlar.

Mesela, objektif hakikati reddedip, siyasi hakikat yapmayı kabul etmez. Tüm hakikatlerin *canımızı acıtsa dahi* bizi komünizme götüreceğinin önemini vurgular. Komünist bilimin diğer bilimlerin yerini alamayacağını ama onları kucaklayacağını belirtir. İnsanlığın “kaçınılmaz olarak” (“yadsımanın yadsıması”) komünizme gideceğini iddia eden, böylece komünist saflarda kendiliğindenciliğe ve metafiziğe cevaz veren anlayışın yanlışlığını reddeder, bilinçli müdahalenin rolüne dikkat çeker. Uluslararası Komünist Hareket’in saflarında hakim olan, “sermayenin genel kriz” teorisine karşı, Marx’ın “sermaye birikimi” ve “devrevi kriz” tahlillerini hatırlatır. Yeni komünizm, dünya çapındaki tüm çelişkilere rengini verenin “emek sermaye çelişkisi *olmadığını*” bilakis, tüm bu çelişkileri sürükleyen, keskinleştiren esas faktörün, sermayenin kâr ve rekabetinden kaynaklanan *anarşik dinamiği* olduğunu bilimsel olarak ispat eder. Emperyalizmi bir dünya sistemi olarak anlamak yerine, onu sadece “yabancı istilacı” derekesine düşüren, komünist saflardaki *ezilen ulus milliyetçiliğinin* karşısında durur. Faşizmi, burjuva diktatörlüğünün bir biçimi olarak görmek yerine, burjuva demokrasisini komünizmle bir ve aynı tutup, *burjuva demokrasisini kutsayan* anlayışı temelden reddeder. Klasik anlamda, sendikalist ve kitle kuyrukçuluğu

olarak bilinen *ekonomizme* ve onun farklı veçhelerine (mesela *silahlı ekonomizme*) karşı, Lenin'in ünlü *Ne Yapmalı*'sından ilham alarak fakat onun da ötesine geçerek, "Zenginleştirilmiş Ne Yapmacılık"ı önerir. Yeni komünizm, proleteryanın ideolojisini esas alır ama proleteryanın anadan doğma, zaten "komünist" olduğunu iddia eden ve onu *şeyleştiren* anlayışı reddeder. Proletarya diktatörlüğü altında sosyalist bir toplumun *resmi ideolojisi olmayacağıının* altını çizer. Yeni komünizmin adeta kalbi olan, proletarya diktatörlüğü altındaki sosyalist bir toplumda, "sağlam çekirdek temelinde alabildiğine esnekliği" esas alır, *muhalafeti teşvik etmeyi* ve *mayalanmayı* savunur. Enternasyonalizm ve dünya sahnesini esas almak yerine, sosyalist bir toplum da dahil olmak üzere komünistlerin saflarında var olan, "*benim ulusum*" anlayışını ve son tahlilde milliyetçilik nosyonunu reddeder.

Dürüst olmak gerekirse Yeni Komünizm, tarih alanında da (hele hele Uluslararası Komünist Hareket'in tarihinde) bakış açısı, yöntem ve yaklaşım bakımından çelişkilerin tamamen daha derinlikli, daha kapsamlı ele alınmasını sağlamaktadır. Şimdi bu çalışmaya geri dönüp baktığım zaman gayet içtenlikle, Mustafa Suphi'yi araştırma merakımı teşvik edenin bir yanıyla Kaypakkaya'nın 50 yıl evvel başlattığı bilimsel teorik cüret, diğer yanıyla ise Avakian'ın komünist hareketin tarihine dair bütünlüklü eleştirel bakış açısı, yöntem ve yaklaşımı olduğunu belirtmeliyim.

"İki motor... biz ve onlar"

Ne var ki, Mustafa Suphi üzerine yaptığım bu çalışmada, dikkat çekmeye çalıştığım hatalar ve o hatalardan ders almaya yönelik sahip olduğum coşkuyu okuyucu ile paylaşmamı hazmedeyenler de yok değildi.

2008'de *Mustafa Suphi ve Yoldaşlarını Kim Öldürdü* yayınlandıktan sonra, 2013'de Emel Akal'ın [\[13\]](#) ve bu önsözü yazarken de 2020'de Ahmet Kardam'ın [\[14\]](#) konuya dair

yaptıkları çalışmalar yayımlandı. Akal'ın kitabını okudum ama Kardam'ın kitabı henüz daha elime geçmese de, yayınevinin sitesinde servis edilen önsözü okuma imkanım oldu.

Her iki yazarın da siyasi ve ideolojik kökleri, komünizmin eski senteziyle bile alakası olmayan, İsmail Bilen TKP'sine uzanır. Bunun içindir ki, her iki çalışmanın da daha ilk sayfalarında -önsözlerinde- bana ateş püskürmelerini normal karşılıyorum. [\[15\]](#) (Konuya meraklı okuyucunun bu çalışmayla birlikte **mutlaka** bahsi geçen yazarların da kitaplarını okumalarını öneririm. [\[16\]](#))

Akal ve Kardam'ın, Mustafa Suphi ve yoldaşlarını kâh yerel idarecilere, kâh savaş ağalarına, kâh İttihatçılara, kâh Stalin'e öldürtmekle kalmayıp, kendileri de öldürdükten sonra bir de bana saldırmalarına hiç şaşırıyorum.

Mübalağa mı ediyorum?

Bakınız. Sene 2004. Yer, İstanbul.

1921'deki cinayetin ortaklarından, İttihatçı geleneğin kötü kopyası "Talat Paşa Komitesi" bildirgesinin imzacılarından, Türk Tarih Kurumu Yayınları'nın yazarı Yavuz Aslan'ın, Emel Akal ile oturduğu bir sempozyum divanı düşünün. Katılımcıların arasına Ülkücülerle el ele vermesiyle meşhur, "Kızıl Elmacı" Mehmet Perinçek'le, Mustafa Suphi yazarlarından Ahmet Kardam'ı da ekleyin. İşin tuhafı, bu fecaatin Mustafa Suphi'lerin mirasçısı olduğunu iddia edenler tarafından organize edilmiş olması ve böylece "sosyalistlik" yapıldığının sanılmasıdır. [\[17\]](#)

Bu nedir?

Bu, bir kez daha Mustafa Suphi'lerin katledilmesidir.

Yine mübalağa ettiğimi mi düşünüyorsunuz?

Öyleyse gelin, yukarıda bahsettiğim sempozyumun divanı Emel Akal'ın *İştirakiyuncular, Komünistler ve Paşa Hazretleri'nin*

sayfalarında gezinelim.

Evvela şu gerçeği saptayalım. Yazarın en büyük sorunu, şefik Hüsnü'den bu yana, TKP'nin çizgisine rengini veren Kemalizmin bir hayli etkisinde kalmış olmasındır. Onca belge ve bulguya ulaşan tarihçimizin ikinci büyük sorunu ise bunları, materyalist bir zaviye ile okuyamaması ve karışık bir halde sunmasıdır. Haliyle Akal, son derece eklektik ve ikiye bir eden bir metod ve yaklaşımla kitabını örmektedir.

Mesela, *“Ben Marksistim, Kemalist değilim ama Mustafa Kemal'e küfrederek kendini ilerici sananlardan hiç değilim”* [18] diye garanti veren, Mustafa Suphi'lerin katlini **araştıran** “Marksist” Akal'ın, *“Ermeni tehciri ve Teşkilat-ı Mahsusa operasyonlarına karışmamış temiz ismi, Mustafa Kemal'in liderleşmesinde önemli bir rol oynadığı gibi, siyasi gelişmelerde hızlı refleks gösteren kişilik yapısı kadar, pan-İslamist ve pan-Türkist politikalara yönelmemesi de etkili olmuştur”* [19] tespitiyle *“Paşa Hazretleri”ne kefil* olması son derece manidardır. Oysa Mustafa Kemal, Akal'ın temas ettiği bütün bu hususların tarihsel aktarımı sonucu, oradan süzölüp, rafine bir devlet aklına dönüşmesinin en parlak örneğidir.

Bu kitapta okuyucu birazdan, Mustafa Suphi ve yoldaşlarının katledilişinde, “Ermeni tehcirinin” ayak **izlerini**, Teşkilat-ı Mahsusa operasyonlarının **tekrarını**, komünizme karşı pan-İslamist ve pan-Türkist propagandanın bizzat kendisini görecektir. 0 nedenle hiç lafı dolandırmadan burada açıkça belirtmekte fayda var. Bu siyasi ve ideolojik hattıyla, bütün bir eklektizmiyle Akal, şairin dediği gibi, “öteki motör”dedir!

Hakikaten Akal kendi deyimiyle, *“mayınlı bir alanda yürüyüşe”* çıkmıştır. Bütün bir Mustafa Suphi ve TKP bahsini bir yanıyla (TKP'nin rüşeym halindeki milliyetçiliğini, ekonomizmini, legalizmini görmemeyi fırsat telakki edip) İttihatçı Dr. Fuat Sabit'in fraksiyonuna, Süleyman Sami'nin ajanlığına indirgeyen Akal, 460 sayfalık kitabında birkaç kez adı gečen Salih

Zeki'nin kim olduğuna **zinhar değinmemektedir**. “Der-i Zor kasabı” bu mutasarrıfın TKP saflarında ne aradığını **konu bile etmemektedir**. Okuyucu, Salih Zeki ve onun gibilerinin kim olduklarını, TKP'nin rüşeym halindeki hatalarının bu tip insanları nasıl bünyesinde topladığının cevaplarını elinde tuttuğu bu kitapta bulacaktır.

Mustafa Suphi ve Yoldaşlarını Kim Öldürdü?'nün birinci bölümünde Moskova'nın, Dünya Devrimi'nin ve sosyalist devletin haklı ve meşru çıkarlarından ötürü Ankara'yı desteklerken, bunu abartarak TKP üzerinde siyasi ideolojik bir empozeye dönüştürmesi eleştirilmektedir. Akal ise kitabında tam tersine **Moskova'yı, Ankara'ya yeteri kadar ödün vermediği için eleştirmektedir**. [20] Akal'a göre Bolşevikler, “eğer Ankara ile daha dikkatli ilgilenip, **maddi, manevi daha fazla yardım etseydiler**, kurulan dostluğun sonuçları farklı” olabilirmiş!

[21] Akal, Mustafa Suphi'lerin öldürülmesinde bir nevi bu “yanlışın” da rolü olduğunu korkakça ima edecek ve haliyle Mustafa Suphi ve yoldaşlarını “Ankara yok etmeyi seçti” ve “*Bolşevikler ‘Devrim İhraç’ edemezlerdi, ulusal burjuvaziyle uzlaşmayı seçtiler*” [22] diyecektir.

Anlaşılan Akal, sayı saymasını da bilmiyor. Bolşevikler, bugün artık gayet iyi bilindiği gibi Ankara'nın başlangıçta hayalini bile kuramayacağı ölçekte para, silah, mühimmat ve malzeme desteği vermesine rağmen Mustafa Suphi'ler katledildiler. Akal, Suphi'lerin katli için aklı sıra resmi tarihe (“Paşa Hazretleri”ne) “sol”dan “meşru” gerekçe üretmekte ve bu kitapta eleştirilen Moskova'nın empoze edici yanlış çizgisini adeta “bükemediği bileği öptü” dercesine övmektedir. Burada akla tekrar “iki motör” metaforu gelmektedir...

Komünizmin “eski” sentezinin dahi yakınından geçmeyen, 1956'daki yol ayrımında tercihlerini modern revizyonist Kruşçof'dan yana yapanlar, 26 Aralık 1991'de, “kızıl” burjuvazi ve onun sahte sosyalizmiyle birlikte yer ile yeksan oldular.

Fakat ne gam!

Bugün çoktan sosyal demokrasinin yanına yuvarlanmış olmalarını umursamaksızın, hem Uluslararası Komünist Hareket'in tarihinden -özel olarak da 60'ların ve 70'lerin devrimci komünistlerinden- öç almaya çalışıyorlar, hem de bu öç sayesinde burjuvaziden bir aferin elde etmeyi umuyorlar.

Mustafa Suphi ve yoldaşları katledileli tam 100 sene oldu.

Şimdi *Mustafa Suphi ve Yoldaşlarını Kim Öldürdü?*'nün yeni baskısı için kaleme aldığım bu önsözü, 1973'de, tıpkı Suphi'de olduğu gibi, aynı antikomünizm düşmanlığıyla, işkencede katledilen İbrahim Kaypakkaya'nın sözleriyle noktalamak istiyorum:

“Biz Mustafa Suphi yoldaşın ve onun önderliğindeki TKP'nin mirasçısıyız. Komünizm davasına, devrimci yürekten bağlı, ama revizyonist önderlik yüzünden inançları ve enerjileri yanlış yollara kanalize edilmiş işçi, köylü ve aydın kadroların, sübjektif olarak kafalarında ve yüreklerinde taşıdıkları ‘devrim’ ve ‘komünizm’ ateşinin sarsılmaz inancının mirasçılarıyız.” [\[23\]](#)

[\[1\]](#) Bob Avakian, *“Conquer the World? The International Proletariat Must and Will”*, *Revolution*, No. 50, 1981. Metnin Türkçe çevirisi için bkz. <http://yenikomunizm.com/dunyayi-fethetmek/>

[\[2\]](#) RCP, USA tarafından bir manifesto, *Komünizm: Yeni Bir Aşamanın Başlangıcı*, Chicago, 2009, s. 27. Metnin Türkçe çevirisi için bkz. <http://yenikomunizm.com/devrimci-komunist-parti-abdnin-manifestosu/>

[\[3\]](#) Bob Avakian, *Breakthroughs [Atılımlar]* – Marx'ın Tarihsel Atılımı ve Yeni Komünizm ile Daha İleri Bir Atılım. 2019. Bkz: http://demarcations-journal.org/issue05/Bob_Avakian-BREAKTHROUGHS-tr.pdf

[\[4\]](#) “Bu noktada Avusturyalı bilim felsefecisi Karl Raimund Popper'ın *Açık Toplum ve Düşmanları* başlıklı iki ciltlik çalışmasının son derece olumsuz etkisinin altının

çizilmesi gerekiyor. Karl Popper bu çalışmasında düşünce tarihinde büyük sistemler geliştirmiş Platon, Hegel ve Marx gibi düşünce insanlarına karşı son derece zorlama argümanlarla ve Batı kapitalizminin burjuva çoğulculuk değerleri ile saldırır. Popper, Marksizmi tıpkı psikanaliz, astroloji gibi bir tür yalancı bilim, devamlı bahaneler üreten bir tür tarihsicilik olarak göstermeye çalışır. Karl Popper'ın temel argümanı Marksizm'in bir bilim olarak bilimin yanlışlanabilirlik kriterine uymadığı iddiasıdır. Bunun yanı sıra Karl Popper hiçbir şeyin kesin olarak kanıtlanamayacağını, dolayısıyla kendimizi eleştiriye direnen teorilerle tatmin etmek zorunda kaldığımızı iddia eder. Ayrı bir dosyanın konusu olmayı hak eden Popper'ın tezleri, Bob Avakian'ın, *Devrim Yapmak ve İnsanlığı Kurtarmak*, El Yayınları, İstanbul, 2019'un içinde detaylı olarak analiz edilmektedir."

[5] Rajko Tomas, "Bilim Felsefesi ve Bir Bilim Olarak Komünizm Üzerine Bazı Notlar",
http://yenikomunizm.com/bilim-felsefesi-ve-bir-bilim-olarak-komunizm-uzerine-bazi-notlar/#_ftnref7

[6] İbrahim Kaypakkaya, *Seçme Yazılar*, Ocak Yayınları, İstanbul, 1979, s. 56-57. (abç)

[7] İbrahim Kaypakkaya'nın hayatını anlatan *Kırmızı Gül Buz İçinde* (El Yayınları, İstanbul, 2009) belgeselinin çekimleri sırasında, Ocak 1996'da Avustralya-Melbourne'de görüştüğüm Muzaffer Oruçoğlu, Kaypakkaya'nın, Türkiye Komünist Partisi üzerine 1970-1972 arasında yaptığı okumalarda başvurduğu kısıtlı kaynakları şöyle sıralamıştı: (yayın tarihi sırasına göre) Şevket Süreyya Aydemir, *Suyu Arayan Adam*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1959; Ahmet Cevat Emre, *İki Neslin Tarihi*, Hilmi Kitabevi, İstanbul, 1960; Şevket Süreyya Aydemir, *Tek Adam*, c. 1-3, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1963-1965; Mete Tunçay, *Türkiye'de Sol Akımlar*, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, 1967. Oruçoğlu'nun anlattıklarına bakılırsa Kaypakkaya, 12 Mart 1971 sonrası arandığı koşullarda dahi, TKP ile ilgili okumalarını sürdürdü. Faaliyet yürüttüğü Dersim'de, bir taraftar sayesinde Tunceli Halk Kütüphanesi'nden aldirttığı, Aclan Sayılğan'ın, *Türkiye'de Sol Hareketler (1871-1972)* (Hareket Yayınları, İstanbul, 1972) kitabını okuma fırsatı buldu. Kitabın geri verilme süresi gelip çatığında, fotokopi imkanının olmadığı o koşullarda, araştırması için gerekli olan Şefik Hüsnü döneminin TKP Programı'nı kitabın içinden jiletle kesip almıştı. Böylesi zor şartlar altında yaptığı tüm bu okumaların sonrasında, *Seçme Yazılar*'ından sadece bir kısmını bildiğimiz TKP'ye dair kimi tespitlerini İbrahim Kaypakkaya, aslında daha geniş ve kapsamlı bir şekilde yazmıştı. Sarı renkte bir

matematik defterine yazdığı bu değerlendirme, onun başka yazılarıyla birlikte, ele geçmesin diye Dersim'deki köylüler tarafından gömülmüş ve maalesef daha sonra da bulunamamıştı.

[8] Raymond Lotta, “Bildiğinizi Düşündüğünüz Şeyi Bilmiyorsunuz: Komünist Devrim ve Kurtuluşa Giden Gerçek Yol: Tarihi ve Geleceğimiz”, <http://yenikomunizm.com/raymond-lotta-ile-sosyalizm-uzerine-soru-cevap/>

[9] Bob Avakian, “Çin’de Kültür Devrimi... Sanat ve Kültür... Muhalefet ve Mayalanma... Ve Devrimi Komünizme Doğru İleri Taşıma”, <http://yenikomunizm.com/cinde-kultur-devrimi/>

[10] Bu konuyu detaylarıyla irdelediğim bir başka makale için bkz. “Giriş”, Emrah Cilasun, *Fırtınalı Yıllarda İbrahim Kaypakkaya-Bilinmeyen Yazılar*, Tekin Yayınevi, İstanbul, 2016’nın içinde.

[11] Bob Avakian, *Yeni Komünizm*, El Yayınları, İstanbul, 2016. Ayrıca Yeni Komünizm hakkında mevcut olan geniş bir Türkçe literatür için bkz. <http://yenikomunizm.com/kategori/bob-avakian-eserleri/>

[12] Karl Marx, Friedrich Engels, *Ausgewählte Werke II*, Dietz Verlag, Berlin, 1982, s. 104

[13] Emel Akal, *İştirakiyuncular, Komünistler ve Paşa Hazretleri*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2013.

[14] Ahmet Kardam, Mustafa Suphi, *Karanlıktan Aydınliğa*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2020.

[15] Mesela Akal, age, s.14’de, “bu acılı dönemi anlatırken son derece kibirli bir üslup kullanan Emrah Cilasun’u da anmadan geçemeyeceğim” demiş; Kardam ise, “Mustafa Suphi hakkındaki yorumlarda, onları gün ışığına çıkartanlar tarafından bile dikkatlice okunup incelenmeyen bu belgelerden yapılan bağlantılarından kopartılmış alıntılar yazarın peşin yargılarının kanıtları olarak kullanılmaya çalışılıyordu” diye yazmış ve dipnotta, “Bunun tipik örneklerinden biri için bkz. Cilasun, 2008” diyerek beni “peşin yargılı” olmakla suçlamış.

[16] Görüşlerine katılmasam dahi, Mustafa Suphi ve TKP hakkında ciddi araştırma yapanları tenzih ederek, okuyucuyu maalesef, çalakalem konu hakkında yazılan kitapların varlığından da haberdar etmem, uyarmam gerekiyor. Mesela bunlara örnek olabilecek çalışma, “Ordu Göreve” pankartıyla ünlenen *Türk Solu* adlı derginin de

yazarlarından olan Turhan Feyizoğlu'nun, *Mustafa Suphi, Türk Ocağı'ndan Türkiye Komünist Partisi'ne* (Ozan Yayıncılık, İstanbul, 2007) kitabıdır. Kapağına el çizimi, Suphi'nin bir portresinin, orak-çekiçe birlikte ilişitirildiği 262 sayfalık kitabın, dört sayfa tutan "sunuş ve önsöz"ünde Feyizoğlu, tek kelime bile Suphi'den bahsetmemektedir. 23 sayfa tutan "kaynaklar"ın 252-259. sayfalarını kendi yazılarına ayıran Feyizoğlu, bunların arasında akıllara durgunluk verecek "kaynaklar" göstermektedir. Fikir vermesi için sadece birkaç başlığı aktarmakla yetineceğim: "FEYİZOĞLU, Turhan: 14 Şubat Sevgililer Günü, Genç Sosyal Demokrat, Mart 1993, Sayı: 9", "FEYİZOĞLU, Turhan: Aşk ve Cinsellik Üzerine Çeşitlemeler/Sanatçılar-Yazarlar ve Cinsel Yaşamları, Berfin-Bahar, Ekim 2000, Sayı: 32" (age. s. 255), "FEYİZOĞLU, Turhan: Bir Marilyn Monroe Vardı/36 Yılın Kısa Hikayesi, Berfin-Bahar, Haziran 2004, Sayı: 76" (age. s. 257), "FEYİZOĞLU, Turhan: En Güzel Latin Sanatçısı Jennifer Lopez, Berfin-Bahar, Temmuz 2004, Sayı: 77" (agy.), "FEYİZOĞLU, Turhan: Her Erkeğe Sahip Olmak İsteyen Kadın Jayne Mansfield, Berfin-Bahar, Ekim 2004, Sayı: 80" (agy.), "FEYİZOĞLU, Turhan: Kızım Bana Anne Demiyor Diye Ağlayan Gönül Yazar, Berfin-Bahar, Ocak 2005, Sayı: 83" (agy.)

[17] Bkz. Sempozyum: *1920-21'ler Türkiye'si ve Mustafa Suphi'lerin Dönüşü*, Tüstav Yayınları, İstanbul, 2004.

Her ne kadar, 1960'lerden bu yana Türkiye'de Mustafa Suphi ve Sol'un tarihine ilişkin yaptığı bilimsel çalışmalarla, yukarıda adı geçen şahıslarla aynı kefeye konulmayacak olsa da aynı sempozyumda yer alan Prof. Dr. Mete Tunçay'ın, Fetullah Gülen'in inisiyatifindeki Abant Platformu'nun yıllarca eşbaşkanlığını yapmış olması, bilim (ve tartıştığımız Suphi) bağlamında son derece vahimdir.

[18] Emel Akal, *İştirakiyuncular, Komünistler ve Paşa Hazretleri*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2013, s. 21.

[19] Emel Akal, *Mustafa Kemal, İttihat Terakki ve Bolşevizm*, TÜSTAV, İstanbul, 2006, s. 351-352.

[20] age. s. 529-530

[21] age. s. 530

[22] age. s. 533

[23] İbrahim Kaypakkaya, age. s. 425-426